

Esipuhe

”Tulevaisuus on salaperäisinä ituina läsnä jo tässä hetkessä. Idut vain pitää tunnistaa ja antaa niiden kasvaa.”

(Hellsten 2014)

Jokaisesta ikäluokasta noin 10 % kokee kiusaamista koulussa. Osalle lapsista kokemus jättää pitkäaikaisia jälkiä. Kiusaamista kokeneita ihmisiä on paljon, ja joka vuosi heitä tulee lisää niin kauan kuin kiusaamista esiintyy. Kiusaamisen vaikutuksia on tutkittu suhteellisen vähän. Tiedämme, että monen nuoren elämän etenemisen esteenä on heidän kokemansa pitkäaikainen vakava kiusaaminen. Ongelmaa ei ole tunnistettu riittävässä määrin. Kiusatuille ei myöskään ole olemassa jälkihoitoa tai jälkihoidon mallia, joka auttaisi heitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa pääsemään yli kokemastaan.

Näistä ajatuksista on alkanut tämän teoksen kirjoittaminen. Teoksen tarkoitus on avata kiusaamisen ilmiötä, sen seurauksia kiusatulle ja niitä tekijöitä, jotka auttavat kiusattuja selviytymään kiusaamisen seurauksista. Tästä kirjasta on apua kiusattujen kanssa toimiville auttajille, terveydenhuollon ja sosiaalialan sekä nuorisotyön ammattilaisille, kolmannen sektorin toimijoille, opettajille, vanhemmille ja kiusatuille itselleen.

Osassa 1 kuvataan kiusaamista yhteisössä. Jo ymmärrys kiusaamisilmiöstä auttaa usein kiusattua näkemään kiusaamisen erilaisesta näkökulmasta kuin mistä hän on sitä tottunut katsomaan. Uusi ymmärrys auttaa myös vapautumaan väärästä syyllisyydestä ja häpeästä. Osassa 2 kuvataan niitä seurauksia, joita kiusaaminen voi aiheuttaa kiusatulle ja hänen läheisilleen. Osa antaa kokonaiskuvan siitä, miten kiusattua voidaan parhaiten auttaa. Osassa 3 esitellään malli kiusaamisen jälkihoitoon. Osassa kuvattujen käytännöllisten menetelmien avulla kiusattu voi työstää kokemaansa.

Osan 1 on kirjoittanut Päivi Hamarus lukuun ottamatta *Haisulin tarina* -lukua, jonka ovat kirjoittaneet Tina Holmberg-Kalenius ja Saija Salmi. Osan 2 on kirjoittanut Hamarus lukuun ottamatta *Artun tarina* -lukua, jonka ovat kirjoittaneet Holmberg-Kalenius ja Salmi. Osan 3 luvut *Kokemuksen vastaanottaminen*, *Vertaistuki* ja *Käsittelyvaihe* ovat kirjoittaneet Holmberg-Kalenius ja Salmi, luvut *Anteeksi-anto ja hyväksyminen* sekä *Toipuminen ja uudelleen suuntautuminen* on kirjoittanut Hamarus ja luvun *Tuhkimotarina* Marja Granholm.

Haluamme rohkaista lukijoita olemaan kiusatun apuna. Korostamme sitä, että yhdenkin henkilön auttavalla toiminnalla voi olla yksilölle koko elämän mittaiset vaikutukset. Auttajalta vaaditaan kuitenkin pitkäjänteisyyttä. Juuri tällaisesta työstä saa kuitenkin sitä palautetta, joka auttaa työssäjaksamisessa ja joka saa näkemään työn todellisen merkityksen.

Kirja on kirjoitettu useista näkökulmista. Ensimmäinen niistä on osallisuuden ja vastuun näkökulma: ilman vastuuta ja aktiivista tahtoa on vaikea auttaa. Toiseksi haluamme katsoa yhdessä tulevaisuuteen emmekä jäädä entisen vangiksi: anteeksiantaminen on entisen taakse jättämistä ja eteenpäin menemistä. Tämän seurauksena teoksessa on kolmanneksi vahva toivon näkökulma: uskomme, että jokaisella on toivoa ja oikeus hyvään elämään.

Kiitokset hyvästä yhteistyöstä ja käsikirjoituksen kommentoinnista avopalveluohjaaja Tapio Oikariselle ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ylitarkastaja Lea Liukulle. Lämpimät kiitokset Alli Paasikiven säätiölle tuesta teoksen kirjoittamiseen.